

Još jedan bosanskohercegovački gigant na koljenima

Posljednje sirene u GIKIL-u?

Zbog milionskih dugovanja koja je napravila Uprava, lukavačkoj Global Ispat Koksnoj industriji prijeti stečaj, s obzirom na to da su dugovanja gotovo duplo veća od kapitala, a ako još u Londonu izgubi spor sa Stemcorom, moguća je i likvidacija

Piše: **Miren Aljić**

Sirene za uzbunjivanje - one ručne, koje čak i kršni momci mogu okretati jedva minutu - orile su se ulicama Tuzle i Lukavca. Okretali su ih radnici lukavačkog GIKIL-a, Global Ispat Koksne industrije Ltd, i time, jasno i jaučući, ukazali na alarmantno stanje u ovoj fabrici. O tome govore posljednjih 10 godina, upozoravaju kantonalne vlasti da indijskom partneru GSHL-u oduzmu upravljačka prava, jer nije ispoštovao uslove ugovora o suosnivanju GIKIL-a; upozoravaju jer znaju da bi to moglo biti kobno za GIKIL. I danas upozoravaju na to, ali sada sve upućuje na to da vode bitku koju bi uskoro mogli izgubiti i oni, ali i cijeli kanton i Federacija BiH.

O dugovanjima GIKIL-a se sve češće govori i ona polako dostižu basnoslovne iznose. Procijenjena vrijednost fabrike je više od 150 miliona KM, ali dugovanja su čak

i veća, vjerovatno čak i duplo. Na dugovanja nam je nedavno ukazao i predsjednik Općinskog suda u Lukavcu Enes Halilović, čiji je sud zatrpan izvršenjima protiv GIKIL-a, a u korist radnika. Na isto je, kaže, ukazivao i Vladi TK-a.

Stečaj

“Upozoravam ih isto i za GIKIL i za KHK. Mi ćemo vjerovatno u dogledno, vrlo skoro vrijeme, imati haos, jer je njihov unutrašnji dug prerastao 150 miliona KM. Dogodit će se nešto što će GIKIL odvesti u stečaj sasvim sigurno, a vlasnik će se pokupiti i otići sa kapitalom i profitom. Radnici neće moći naplatiti i ostat će neisplaćenih preko 150 miliona KM”, kazao nam je Halilović.

Odlazak GIKIL-a u stečaj ne bi samo pogodio više od 1.000 radnika koji trenutno rade u nekoliko fabrika u okviru ovog lukavačkog giganta, nego bi pogodio i nekoliko stotina drugih radnika iz industrije koja se oslanja na GIKIL, kao

U vrijeme kada je GSHL upisan kao većinski vlasnik, on je u GIKIL uložio tek oko 32 miliona KM, što mu daje oko 30 posto vlasništva

i cijelu Federaciju, u čiji se budžet slijevaju silni novci od GIKIL-ovih poreza.

“Nestanak GIKIL-a bio bi ravan katastrofi. To bi bila pojava koja bi se ozbiljno odrazila na cijelu Federaciju, ali to u ovom trenutku niko ne vidi i ne shvata ozbiljno i zato nemamo značajnijih aktivnosti na spašavanju fabrike. Pa pogledajte, GIKIL u ukupnom dohotku u FBiH učestvuje sa oko 1,3 posto, a od

Zbor radnika GIKIL-a u krugu fabrike na sastanku sa Gutićem i Mićanovićem

ukupnog izvoza, GIKIL izvozi oko 2,5 posto. To je ogromno, plus što se još mnogo firmi oslanja direktno na nas. Samo Željeznice FBiH trećinu svog obima usluga duguju poslu koji obavljaju za GIKIL. Naravno, ništa od ovoga ne ide u prilog GIKIL-u, odnosno njegovoj upravi, koja je i glavni krivac što smo mi uopšte došli u situaciju da govorimo o stečaju", kazao nam je predsjednik Sindikalne organizacije GIKIL-a Mirsad Imamović.

Uz ovo, GIKIL godišnje plati oko 10 miliona KM na osnovu poreza i upravo zbog ovoga, kaže Kata Iveljić, predsjednica Sindikata hemije i metala FBiH, nije jasno zašto se svi već nisu digli na noge.

"Svi moraju biti na nogama. U GIKIL-u uopšte nema obaveza prema radnicima. To je veoma bitno. Dolje je mjesečna plata 1,8 miliona KM bruto. To znači da na godišnjem nivou GIKIL izdvoji 10 miliona KM poreza i doprinosa. To je kao 10 srednjih preduzeća. To vam govori sve, odnosno koliko je to bitno da se svi uključe i dignu na noge - i Kanton i FBiH", kazala nam je Iveljić.

Najveću opasnost za GIKIL predstavlja arbitražni postupak u Londonu, koji je protiv GSHL-a pokrenuo Stemcor, GIKIL-ov dobavljač uglja kojem ugaj nikada nije plaćen. Dug navodno iznosi više od 300 miliona KM, a ukoliko sud presudi u korist Stemcora, GIKIL bi mogao biti likvidiran. Sudbina radnika bi u tom slučaju bila ista onoj koja je zadesila hiljade radnika u brojnim preduzećima poslije rata.

Prekasno

Radnici, međutim, poručuju da stečaj neće dopustiti, po bilo koju cijenu. Umjesto toga, pozivaju sve, kako kantonalnu, tako i federalnu Vladu, da spriječe kriminal u fabrici koji je vodi u propast.

Radnici GIKIL-a na ulicama Tuzle traže da se zaštiti fabrika

Kantonalno tužilaštvo Tuzlanskog kantona već je izuzelo dokumentaciju iz GIKIL-a i više od godinu vodi istragu o poslovanju GIKIL-a

Imamović: To su Mittalove formule i po Nigeriji i po Filipinima

Nuridin Đuzić za ovo u GIKIL-u kri- vi sve dosadašnje vlade, ali i poru- čuje da radnici neće odustati, te da će kao i ranijih godina uspjeti odr- žati fabriku.

"Mi ćemo dati sebe, ali ne damo fabrike. Borit ćemo se da je očuva- mo po svaku cijenu. Nije to nama strano. Onima koji žele da nas poš- alju u stečaj kao mnoge druge fa- brike, neće uspjeti. Naravno, fabri- ka je u problemima, ali tu su je do- veli oni koji su predvodili vlast pos- ljednjih godina. Neka je sada ovi njihovi vade iz problema", kazao nam je Đuzić.

U Sindikatu strahuju da je mož- da i kasno, s obzirom na to da su sve kantonalne vlade od 2003, kada je napravljeno strateško par- tnerstvo između GSHL-a i KHK-a i formiran GIKIL, propustile da za- štite i državni kapital, ali i buduć- nost radnika i GIKIL-a.

"Svaka vlada je ostavila nešto loše. Ali bojim se da se sve odvijalo upravo onako kako je to zamislio Mittal (Prmod Mittal, vlasnik GS- HL-a, op. a) kada je stupio u zajed- ničku kompaniju. To su njegove formule i po Nigeriji i po Filipini- ma, to je ustaljena šema gdje je on uvijek na dobitku, a zemlje i rad- nici ostaju kratkih rukava", smatra Imamović.

Sindikat je na namjere vlasnika GSHL-a upozoravao prije 10 godi- na, kada GSHL nije ispunio obave- ze preuzete sporazumom o osni- vanju GIKIL-a, odnosno kada je istekao rok da u fabricu uloži više od 70 miliona KM.

"Bojim se da u mnogome ka- snimo. Na ovo je Sindikat upozor- avao prije 10 godina, kad je strani investitor imao obavezu da ubaci 51 posto kapitala. Dobro, možemo prešutjeti prve četiri godine, ulazi- lo se u posao i sve to, ali šta se de- silo poslije? On ni nakon toga ni- šta nije uradio, ali ostao je većinski

vlasnik na papiru, ima većinu lju- di u Nadzornom odboru i uprav- lja fabricom kako želi", dodao je Imamović.

Podsjećamo, GIKIL je osnovan 2003., a suosnivači su mu KHK, Koksno-hemijski kombinat, čiji je većinski vlasnik Vlada Tuzlan- skog kantona, te GSHL, Global Steel Holdings Ltd. Po tom ugovo- ru, kapital GIKIL-a je iznosio nešto više od 152 miliona KM, od čega je KHK trebao unijeti 74,5 miliona, što iznosi ukupno 49 posto kapi- tala, dok je GSHL po ugovoru tre- bao unijeti 77,5 miliona KM, što im je osiguralo većinsko vlasništvo i upravljačka prava.

Međutim, problem je nastao odmah nakon potpisivanja ugovo- ra, odnosno nakon upisa GIKIL-a u sudski registar. Općinski sud u Tuzli je odmah upisao GSHL kao većinskog vlasnika, iako je prema ugovoru GSHL imao četiri godine da uloži ugovoreni kapital i postane većinski vlasnik. Tačnije, u vri- jeme kada je GSHL upisan kao ve- ćinski vlasnik, on je u GIKIL uložio tek oko 32 miliona KM, što mu daje oko 30 posto vlasništva.

Sudovi

Iako je situacija u GIKIL-u bila poznata svim kantonalnim vladama, ovim se niko nije pretjerano bavio. U vrijeme potpisivanja ugovo- ra, Vladom TK-a je predsjedavao Bajazit Jašarević, aktuelni di- rektor Elektroprivrede BiH, dok je ministar industrije bio Mustafa Burgić. Upravo ovu dvojicu radni- ci najviše i krive za sve što se desi- lo u GIKIL-u.

Međutim, ništa nisu uradili ni Enes Mujić, koji je bio premijer u vrijeme kada je GSHL trebao is- puniti ugovorene obaveze. Njegov ministar industrije je bio Sehu- din Ograšević, koji je trenutno pu- nopравни zaposlenik GIKIL-a, od- nosno GSHL-a. O svemu je, osim SDA-ovih, znala i SDP-ova vlada, koja je izgorjela u februarским pro- testima 2014.

Stvari su se pomakle s mrtve tačke tek prošle godine, sa novom kantonalnom Vladom koja je od- lučno krenula da razriješi problem vlasničke strukture. Preko KHK-a je održala Skupštinu društva, na kojoj je smijenila članove GSHL-a u Upravi društva, te razriješila Nadzorni odbor, kojim je predsjedavao Prmod Mittal.

Sve ovo je urađeno na osno- vu Izvještaja neovisnog revizora

o stvarnom iznosu ugovorenog, upisanog i uplaćenog kapitala u GIKIL-u i uvida u knjigu udjela u kapitalu.

“U izvještaju piše da je u februaru 2016. visina uplaćenog kapitala bila oko 107 miliona KM. Od toga je kapital KHK-a 74,5 miliona KM, koliko je i ugovoreno, a što iznosi oko 70 posto kapitala, dok je GSHL uplatio 32,3 miliona KM, što je malo više od 30 posto ukupno uplaćenog kapitala”, kazao nam je Zuhdija Hasanhodžić, direktor KHK-a.

Na osnovu stvarnog stanja prikazanog u izvještaju, Skupština društva je tražila od Općinskog suda Tuzla da izvrši korekciju registra i da upiše KHK kao većinskog vlasnika. Međutim, nakon ova, GSHL je tražio zaštitnu mjeru, odnosno neprovođenje odluke, a Općinski sud se kasnije oglosio kao nenadležan. Predmet je trenutno na Kantonalnom sudu Tuzla, gdje se nalazi posljednjih godinu i po. U tom trenutku GSHL je već podnio zahtjev za pokretanje procesa pred Međunarodnim arbitražnim sudom, kako bi se riješilo pitanje vlasništva. Iako je prošlo više od godine, do danas se ovaj proces nije pomjerio s mjesta.

“Cijenili smo da će se neke stvari dosad konkretizovati, ali sve je još u početku. Mi nemamo sumnju u naše tvrdnje, ali je činjenica da sve ovo previše traje. GSHL nije ispunio svoje obaveze, ali uprkos tome, naši sudovi čekaju da se prvo završi arbitraža, pa da onda postupe. Očekujemo da bilo ko pokrene stvari sa mjesta, jer ova situacija nikome ne odgovara. GIKIL svake godine posluje sa enormnim gubicima i dovodi se u pitanje i trenutni iznos državne imovine. Neka sud donese odluku, pa kakvu god,

u čiju god korist, ali ovakvo stanje ne odgovara nikome”, kazao nam je kantonalni ministar industrije Srđan Mićanović.

Na sastanku koji su premijer TK-a Bego Gutić i kantonalni ministar industrije Srđan Mićanović održali sa radnicima u krugu fabrike 20. juna, premijer Gutić je kazao kako su protesti koje su radnici dvije sedmice ranije održali u Tuzli usmjereni na pogrešnu adresu.

“Ukoliko tražite pravu adresu za iskazivanje svog nezadovoljstva, to je onda Kantonalni sud u Tuzli, kojem smo mi prije godinu i po uputili žalbu na odluku Općinskog suda kojom je odbio da KHK i Vladu TK-a upiše kao većinske vlasnike GIKIL-a. Kantonalni sud je taj koji opstruira donošenje rješenja za GIKIL”, kazao je Gutić.

Život u minusu

Radnici, iako su krenuli zviždati premijeru i ministru,

Indijske vlasti vode opsežne istrage protiv Pramoda Mittala, vlasnika GSHL-a, a među firmama u kojima se sumnjiči za kriminal navode se i firme u BiH (GIKIL)

Gutić pita na pogrešnim mjestima

suzdržali su se i saslušali priču koja je ispričana i u ovom tekstu. Međutim, predstavnike Vlade, koji su govorili kako i dalje ne znaju kako je došlo do ovakvog stanja u GIKIL-u, radnici su uputili na savjetnike u Ministarstvu i Vladi TK-a. Do imena nismo uspjeli doći, jer nam uprava GIKIL-a nije dozvolila ulazak u krug fabrike.

“Ako želite znati kako se i šta radilo u GIKIL-u u prvim godinama, upitajte svoje stručne savjetnike za industriju u Vladi. Oni sve znaju, jer oni su bili tu svake sedmice i razgovarali sa Mittalom”, poručili su im radnici.

Dugoročne posljedice svega što se dešava u GIKIL-u tek treba da se osjete. Međutim, situaciju u GIKIL-u trenutno najviše plaća šest radnika KHK-a, koji posljednja 34 mjeseca nisu dobili platu, a od 2010. im nije uvezan radni staž. Danas, u strahu da ne dobiju otkaz i ostanu bez svega što su zaradili, plaćaju da bi radili.

Za radnike KHK-a problemi su nastali upravo u trenutku kada je krenulo preispitivanje upravljačkih i vlasničkih prava u GIKIL-u. Dotad je ovih šest radnika, uz direktora društva kojeg imenuje Vlada TK-a, plate dobijalo na osnovu najma zemljišta i prostorija koje im je GIKIL redovno uplaćivao, a njihov posao je bio da sravnjavaju dokumentaciju za sve radnike koji odlaze u penziju, a koji su dobar dio svog radnog vijeka proveli u KHK-u. Međutim, nakon spora između Vlade TK-a i GSHL-a, uprava GIKIL-a je u znak odmazde odbila plaćati najam.

Enida Hukić, predstavica radnika KHK-a, kaže da nema izbora nego da dolazi na posao. U ostvarenju prava im ne pomažu ni pravosnažne presude, jer ih nemaju iz čega naplatiti, s obzirom na to da je sva imovina KHK-a pod hipotekom.

“Čitav svoj život živim u minusu. Imam presude, koje mi u ovom trenutku ništa ne znače, jer ih ne mogu naplatiti. Moram raditi, jer me strah da ne ostanem bez svega što sam zaradila, ali najviše me boli to što Vlada kao naš vlasnik, ne može ili ne želi ništa učiniti. Kako je moguće da šest ljudi iz KHK-a ne može naći svoje mjesto u GIKIL-u, u kojem se svaki dan neko zaposliti”, kazala nam je Hukić. ■

